

Poslední soud

Převod materiálu
Jana Hofmanová
Pořadí v lekci
36

Téma

Milosrdenství a služba potřebným jsou službou Kristu a naším vysvětením.

Cíle

- Děláte uslyší biblický příběh a porozumí mu.
 - Děláte si uvědomí, že každodenní situace jsou příležitostí být „na Ježíšově straně.“
 - Děláte se zamyslí nad tím, kdo jsou dnes mezi námi „nepatrní bratři“, nad situacemi a formami pomoci.
-

Pro učitele

Poznámky k příběhu

Jedná se o podobenství o (*posledním*) soudu, očekáváme tedy, že dostane přechod spravedlnost. Na první pohled to vypadá, že se rozhoduje podle vykonaných skutků. Za spravedlivé tu ovšem nejsou označeni ti, kteří nikdy neprovedli nic špatného, nebo provedli mnoho dobrého, nebo nevynechali žádnou bohoslužbu — na Ježíšovu stranu patří ti, kteří ve svém životě požívali s milosrdenstvím a dávali mu přechod; spravedlnost u Boha neznamena „kdo nepracuje, ať nejí“, spravedlivé je zastat se slabšího.

Obrazné přirovnání velkolepého posledního soudu (král, trůn, všechny národy) k prosté přítomnosti na místní pastvě (tídní ovcí a kozlů) dobře podtrhuje pointu Ježíšova vyprávění: *to důležité v Božích očích se odehrává už teď*, denně vedle nás a mezi námi. Cílem podobenství je právě obrátit pozornost k naší přítomnosti a k „malým“ vedle nás. Stejně tak shromážděné lidstvo není rozděleno třeba podle národností a tradic, ale rozlišuje se mezi jednotlivými „kusy stáda“ a jejich jednáním v konkrétních situacích.

Mluví-li se o *národech*, neznamena to skupiny rozlišné jen etnicky, ale také náboženskými tradicemi a vírou. Shromáždění všech národů před Bohem je tu tedy shromážděním všech věr, církví i tradic. Ukazuje se, že rozhodující pro rozsudek je sice vztah ke Kristu — ovšem právě ten, který je realizovaný (byť i nevědomě!) milosrdenstvím.

O tom, kdo bude na Boží pravici v království, rozhoduje *Syn člověka* označený také jako *král, soudce, pastýř*. Zároveň on sám se ovšem identifikuje se všemi hladovými, žíznivými, pocestnými, vyznávajícími, nahými a nemocnými — Bůh si bere osobně, když někdo trpí.

Hladoví, žízniví, pocestní, bez oděvu, nemocní, vyznávající... výčet situací se záměrně několikrát opakuje v celé šíři, zřejmě proto, že posluchač si ho má osvojit, má mít ty konkrétní situace před očima tebe i poád pamatovat na ně.

Něvdomost a překvapení těch, které k sobě Ježíš zve, nám prozrazují, že nepomáhali proto, že by v ubohých rozpoznali Krista a chtěli mu posloužit („splhnout si“); prostě nevěděli, že posloužili někomu zcela neznámému právě kvůli němu samému, a tak posloužili i Kristu.

Podobenství ukazuje, jak má vypadat život, který po?ítá s Božím posledním slovem *na konci v?k?* a tímto tématem tak dopl?uje p?edchozí podobenství o trp?livosti druži?ek a rozmnožování h?iven.

Úskalí

Podobenství je varující, ale rozhodn? by nem?lo vyznít jako pouhý strašák. Ve výkladu nesmí p?evážít obraz Boha jako p?ísného soudce nad zprávou o milosrdenství; nejde tu o ohlášení nezvratného rozsudku, ale práv? naopak o výzvu a povzbuzení k tomu za?adit se „mezi ovce.“ Kristus tu není chladný a p?ísný soudce nad v?cí — d?vodem, pro? vyžaduje skutky lásky je práv? naopak to, že je p?ímo ve v?ci (ve sv?t?) angažován a lidské utrpení se ho velmi osobn? týká.

Výklad by nem?l vyznít tak, že vstup do Božího království je t?eba si vysloužit. Ježíš tu interpretuje prokázané nezištné milosrdné skutky jako napln?ní lásky k Bohu (ke Kristu) a k bližnímu; skutky milosrdenství jsou tedy spíše samoz?ejmé poznávací znamení (jako se ovce pozná od kozy), než vynucená povinnost nebo podmínka vstupu.

Matoucí m?že být pro d?ti p?edstava, jakým zp?sobem se Ježíš ztotož?uje s „mali?kými.“

Odkazy

Mrázek, Jiří: *Podobenství v kontextu Matoušova evangelia*. Jihlava: Mlýn, 2003.

Mrázek, Jiří: *O kozlech, ovcích a lidech*. T?ebenice: Mlýn, 1997.

Tkadle?ková, Alena — Tkadle?ek, Jan: *Odkud p?ijde soudit živé i mrtvé*. Dostupné z <http://goo.gl/DJxAw0>.

<http://goo.gl/P0ktqO> — obrázek M. Cereza; vhodný k rozhovoru i k vybarvování.

<http://goo.gl/ZYHV9B> — masky.

Pro d?ti

Pro p?edškolní a mladší d?ti

P?e?teme nebo p?evyprávíme d?tem podobenství. P?i vypráv?ní m?žeme použít obrázek od M. Cereza (viz *Odkazy*) nebo jiný vhodný obrázek (nap?. ?lov?ka bez domova atp.). Soust?edíme se spíše na to, že Ježíš ocenil pomoc pot?ebným a vyzývá k ní, ne na to, že se jedná o soud.

Nap?íklad:

„Jednou Ježíš vypráv?l, jak to asi bude vypadat, až se všichni lidé sejdou pohromad?: Bude to, jako by bylo p?ed Bohem velké stádo ovcí a koz, malí, velcí, silní, slabí, všichni... a Král král? ?ekne všem, kte?í se rozd?lili o jídlo s hladovým: Kdykoli jste nakrmili hladové, bylo to, jak kdybyste nakrmili m?.

A ?ekne všem, kte?í se rozd?lili o vodu... atd.

...Bude z nich mít velikou radost a pozve je k sob?. Pry? pošle ty, kte?í vid?li hladového, žíznavého, pocestného, nahého, nemocného nebo ve v?zení, a neposloužili jim a bylo jim to jedno. ?ekne jim: cokoliv jste neu?inili jednomu z t?chto nepatrných, ani mn? jste neu?inili.

Necháme d?ti nejprve celý p?íb?h poslouchat a pak jej vyprávíme ješt? jednou pomalu a vyzveme d?ti, aby p?i našem vypráv?ní p?íb?h p?edvád?ly jako na divadle. (Starší d?ti mohou zkusit hrát sami bez vypravování

učitele.)

Při vyprávění můžeme dětem pomoci tím, že scény domýšlíme, rozšiřujeme a uvádíme konkrétní možné formy pomoci: např. „...Bylo to jako byste nakrmili mň. Byl jsem hladový, seděl jsem už třetí týden na chodníku, nikdo mi nedal ani kousek chleba, venku bylo hrozně ošklivo, kolem chodili lidé, ale nikdo si mň nevšímal. A tys šel kolem a podal jsi mi ruku a zeptal ses, jestli nechci polívku...“

Vymýšlíme i další situace, které jsou dětem bližší: mňl jsem domácí vňzení, ztratil jsem klíče, někdo si na mň dovoloval atd.

Všímáme si, jak děti (ne)rozumí jednotlivým situacím a vysvětlíme potřebné.

Zažili jste někdy nějaké podobné situace ve skutečnosti? (*Upozorněte na konkrétní situace ve vašem okolí.*)

Co člověk potřebuje k tomu, aby se nechoval jako kozel, ale uměl pomoci? (*Lásku, odvahu, schopnosti...*)

Vyprávění s pomůckami

Pomůcky: smňs podobných předmětů, u kterých je ale zároveň patrná jejich různost (např. figurky různých barev, nebo různé vystřižené postavy z novin, nebo bonbony různých velikostí a barev).

Rozložíme před děti smňs připravených předmětů.

Zeptáme se dětí: který je nejlepší, nejvzácnější? Vyberte z hromádky jenom ty dobré (které byste si vybraly, chtělý mít).

Podle čeho se rozhodujete? (*Pokud děti sami nepřejdou na žádné hodnocení, zkusíme jim napovďt tím, že dáváme na hromádku ty „nejlepší“ tak, aby bylo patrné, že se při výběru zrovna řídíme barvou, chutí, velikostí, vzhledem...např. nejlepší jsou urťit, banány, jahody a meruňky, ty jsou totiž nejsladší a bez pecek... nebo: nejlepší jsou červené figurky, protože těch je tu nejvíc, jsou nejveselejší a nejvíc vidět... atd.*)

Které by si asi vybral Ježíš? (*Děti mohou mít sami docela zábavné nápady, nebo jim můžeme připomenout, co už o Ježíši víď, třeba z toho něco vzejde...*)

Důležité věc není, jak je kdo velký, ani odkud pochází, jak je krásný, nebo koho je víc... (*pomalů složíme předměty zase do jedné skupiny*).

Jednou Ježíš vyprávěl, jak to asi bude vypadat, až se všichni lidé sejdou pohromadě: Bude to vypadat, jako by bylo před Bohem velké stádo ovcí a koz, nebo tady ta naše smňs ale mnohem, mnohem větší. V tom velkém davu budou všichni. Ti, ze kterých má Ježíš opravdu radost i další, malí, velcí, silní i slabí, zkrátka lidé z celého světa.

Bude tam třeba Josef. Tohle je Josef. (*Ukážeme na jednu z figurek.*) Když jednou slyšel o dětech, které umíraly hlady, vzal své peníze a postaral se, aby dostaly jídlo a pití.

A taky tam bude Franta (*ukážeme na další figurku*). Když jednou přišli cizinci, kteří utekli ze sousední země, kde zrovna zuřila válka, tak to byl zrovna Franta, kdo se o ně postaral. Lidé se těch otrhaných a unavených uprchlíků trochu báli a nikdo jim nerozuměl. Ale Franta sebral odvahu, pozval je domů a ještě jim nabídl své druhé šaty.

Taky z Marie má Ježíš radost (*další figurka*). No, jen si vzpomeňte, jak tehdy peřovala o svého bratra Lazara, když ležel v horečkách, když nemluvil, nehýbal se, umíral... Denně ho navštěvovala a peřovala o něj! To byla láska.

A ještě Zacheus tam určitě bude! (*Necháme dít vybrat další figurku.*) Toho spousta lidí neměla ráda. Kdysi býval totiž nepřítelem a nic dobrého neudělal. Ale pak se z něj stal Ježíšův učedník. A prý začal chodit mezi římské strážce, tam, kde byli drženi vězňové. Chodil je potěšit a povzbudit. Jako jeden z mála jim řekl laskavé a dobré slovo.

Napadá vás, co mají Josef, Franta, Marie a Zacheus společného?

Všichni pomohli někomu, kdo to moc potřeboval! A z toho má Bůh opravdu radost. Proto před celým tím shromážděním všech lidí, před celým tím stádem, řekl: „Josefe, tebe chci mít u sebe. A ty Franto, ty bys měl být určitě správcem celého světa! A Marie, Zachee, pojďte i vy přece ke mně! A pozve takhle k sobě úplně všechny, kteří někdy nasytili hladové, napojili žíznivé, ujali se cizince a navštívili nemocné a vězně. Bude to, jako by z toho obrovského stáda na první pohled poznal ovce a vybral si je k sobě.

A řekl jim: „Když někdo dal jídlo hladovému — to je stejné, jako by nakrmil mě. A kdo dal napít žíznivému — to je jako by dal napít mně. A kdo pohostil cizince — to je stejné, jako by pozval mě. A kdo se rozdělil o své šaty s někým, kdo šaty nemá — protože, to je jako by oblékl mě. A kdo navštívoval nemocné — to bylo stejné, jako by navštívil mě. A kdo přišel za osamělým těba i do vězení — protože to bylo jako by přišel za mnou.“

Když Ježíš tohle dovyprávěl, mnoho lidí si řeklo, že by bylo moc dobré patřit s Josefem, Frantou, Marií a Zacheem mezi ty, kteří jsou Ježíšovi blízko. Začali se lépe rozhlížet kolem. Všimli si, kdo potřebuje pomoc a lásku, a žili tak, aby i z nich byla jednou v nebi velká radost. A přesně to si Ježíš přál, proto jim ten příběh vyprávěl a proto ho vypráví dnes i nám.

Aktivita

- Hra na kozy a ovce: Jedno dítě je pastýř, má zavázané oči. Některé děti pak určíme jako ovce, další jako kozy. Ovce a kozy lezou po čtyřech a mějí a bejí — pastýř je musí poslepu rozdělít do dvou skupin, zvlášť bející ovce a mějící kozy. Děti se musí dostatečně překlíkovat a motat, aby byly matoucím stádem.
- Děti si mohou z papíru a gumíčky vyrobit masky koz a ovcí — viz internetové odkazy.

Pro starší děti

Práce vycházející ze situace potřeby

Pomůcky: papírky s rolmi z podobností (hladový, žíznivý, nemocný, cizinec na cestě, vězeň, nahý), cokoli se hodí k tvoření (výtvárné a psací potřeby, velké papíry, časopisy, noviny, barevné papíry...).

Pokud je dětí víc, rozdělte je do skupinek, jinak pracujte s jednotlivci.

1. Rozdejte každému (každé skupince) lísteček s rolí: hladový a žíznivý, nahý, cizinec, nemocný, vězeň. Děti nevědí, co mají ostatní. Pokud je velmi málo času, lze vybrat jen jednu „rolí“ pro celou skupinu.
2. Každá skupina má za úkol prezentovat *situaci* daného člověka. Mohou ho zobrazit na plakát, zahrát, popsat, sepsat seznam jeho „výroků“, připravit komiks nebo jen komiksové bubliny, které by mu šly od pusy, napsat konkrétní příklady takových lidí atd. (podle fantazie, schopností a času)
3. Skupiny postupně prezentují své role, jen při tom nesmí říci výslovně, o jakou situaci se jedná.
4. Po prezentaci všech zkusí děti vyjmenovat, co to bylo za situace. Podle času můžeme o jednotlivých situacích hovořit déle (co se nás dotklo, co nás napadlo, zmíníme aktuální kauzy a konkrétní příklady, zamyslíme se nad možnou pomocí atd.).
5. Společně přečteme text Mt 25,31–46.
6. Vráťme se k našim prezentovaným postavám: Souvisí to s biblickým čtením? Kde je tam Ježíš? (*Ježíš mluví o tom, že tam, kde lidé trpí, tam trpí s nimi, je to pro něho stejné, jako by tam byl sám. Ale taky*

je u toho, když „se d?je pomoc“ — když n?kdo projeví lásku, tak se z toho raduje.)

Podobenství bylo vlastně o soudu — víte, jak vypadá soud, co se p?i n?m d?je? (*Necháme d?ti ?íct, co v?dí; shrneme: jsou p?inášeny d?kazy, obhajoba, zvažuje se trest...*)

?ím se liší Ježíšovo podobenství od běžného soudu? Je to stejné, nebo jiné? Co tu rozhoduje o „výh?e“? (*Nevyhrává ten, kdo nic neud?lal, ale právn? ten, kdo n?co ud?lal — kdo pomohl. Soudce není nestranný, je na stran? t?ch slabých. Rozhodn? nejde o to n?koho usv?d?it, je to prost? odhalení pravdy. Rozhodují zdánlivé mali?kosti, na nichž se konkrétn? ukázala láska — rozhoduje se podle lásky, ne zákoníku.*)

Pro? Ježíš podobenství vypráví? (*Abychom si na n?j vzpomn?li, když budeme v situaci, kde bychom dovedli dob?e pomoci a nebyli jako „kozlové“, kterým to je jedno.*)

Společné um?lecké dílo

Pom?cky: velký papír nebo flipchart, barevné fixy nebo jiné výtvarné pot?eby.

Každý ze skupiny dostane fix nebo pastelku jiné barvy, doprost?ed stolu nebo na flipchart dáme dostatečn? velký papír. Skupina bude společn? ?íst biblický text a po p?e?tení každého oddílu nakreslí postupně každý n?co na společné „plátno.“ Společn? tak vytváříme obraz, ilustraci k p?íb?hu. Podmínkou je, že se musí malovat ml?ky a jeden ?lov?k m?že v daném kole malovat vždy jen jedním tahem (Tedy nesmí jeden ?lov?k ve stejném kole malovat na více míst více v?cí. Pokud je d?tí málo, m?žeme toto pravidlo upravit.)

Úseky z Mt 25 ke ?tení: 31–33; 34–35; 36; 37–39; v. 40.

Na záv?r do?teme v. 40–46 (už bez malování).

Rozhovor

Víme všichni, co na obrázku je? Porozum?li jsme „myšlenkám“ ostatních? (*Kdo chce, m?že vysv?tlit, co m?l na mysli.*)

Jak bychom toto dílo nazvali?

V Bibli je ten oddíl nadepsaný „O posledním soudu“ — co se tu posuzuje, kdo posuzuje a podle ?eho? (*Má se ukázat, kdo pat?í „na Boží stranu“ — ukazuje se, že ten, kdo m?l slitování s „mali?kými“. Posuzuje to Ježíš, který trp?l s trpícími.*)

Máme na našem obraze mali?ké? Jsou skutečn? mali?cí? ?ím jsou mali?cí? Co znamená, když se ?ekne, že je n?kdo pot?ebný? (*Jsou mali?cí v o?ích sv?ta, mali?cí významem, pot?ebují pomoc... ale Ježíš nám vypráví, že ve skutečnosti jsou ti nejd?ležit?jší; král sám se s nimi ztotož?uje, pomoci jim má stejnou váhu jako pomoci Králi král?!*)

Jmenujte konkrétní p?íklady pot?ebných a mali?kých kolem vás. (*M?žeme je dopsat do obrazu, nebo pod n?j.*)

Dohodneme se, kam obraz umístíme (*z obzvlášt? vyda?eného díla by bylo možné t?eba nechat ud?lat pohlednice atd.*).

P?esah

- <http://goo.gl/vOzzTA> — výklad oddílu od Ladislav Heryán v pořadu ?Ro Ranní slovo.

- <http://youtu.be/cp3IH8ZNviQ> — animovaný příběh „The Coat“ beze slov (~ 2 min.) dobře zdůrazňuje nezištnost prokázaného milosrdenství. Přijatá láska vede k soucitu a milosrdenství s druhými a následně k dobru všech.
- <http://goo.gl/a9zJmU> — charitativní koncerty Live Aid — základní info a ukázky.
- „M? nezajímá dav. Kdybych viděla davy ubožák?, nikdy bych nemohla svoji práci zařít. Zajímá m? jen m?j bližní, jednotlivci, tomu mohu pomoci, a tak pomáhám.“ (Matka Tereza)
- *Terénní praxe*: Máte-li možnost, můžete s dětmi naplánovat exkurzi třeba do domova pro seniory, diakonie, hospice, ubytovny pro lidi bez domova, stacionáře atd. podle toho, co je ve vašem okolí. Můžete děti také zapojit do příprav malého dobročinného bazaru s oběděním, příprav jídla pro lidi bez domova atp.

Liturgie

Písně

Svítá: 193 — *M?j Pán všechny svolá*; 136 — *Kam v soudu den*; 273 — *Přemýšlej, děkuj a služ*; 387 — *Za ty, kdo hladem trpí*; 233 — *Odpusť*; 364 — *Nové přikázání*

Biblický text k zapamatování

Sdílejte se s bratřimi v jejich nouzi, ochotně poskytněte pohostinství. Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. (12,13,15)

Modlitba

(Jednou z forem dobré pomoci je i přímluvná modlitba, můžeme se dít před modlitbou zeptat, za koho bychom se měli přimlouvat.)

Milý Pane, pomoz nám vidět, jak můžeme pomoci. Těba rodičů, kamarádů ale i jinde. Ve nás jako dobrý pastýř. Ať se nikdy nechováme jen jako hloupí kozlové. Prosíme i za všechny, kteří pomoc potřebují: (uvedeme konkrétní přímluvy) Amen.

Odkaz na píseň

[M?j Pán všechny svolá ráno, až se rozední](#)

[Kam v soudu den dáš, co dneska sháníš](#)

[Přemýšlej, děkuj a služ \(SV273\)](#)

[Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme](#)

[Odpusť, že dnes tak jako včera](#)

[Nové přikázání \(SV364\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Matouš 25,31–46](#)

[Daniel 7,13–14](#)

[Ezechiel 34,11–24](#)

[Ezechiel 18,5–9](#)

[Izajáš 53](#)

[Izajáš 58,6–10](#)

[Žalmy 89,15](#)

Jan 5,28–29
Matouš 23,23